



**ภาคผนวก**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

เลขที่แบบสัมภาษณ์ .....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

## ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์  
โครงการวิจัยเรื่อง

การเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชของกลุ่มเกษตรกร  
ที่มีผลการตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือดต่างกันในหมู่บ้านป่าไผ่  
ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

## คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ และพฤติกรรม การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช  
ของเกษตรกรที่มีผลการตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือดต่างกัน ข้อมูลที่ได้จะสรุปเป็นภาพรวมเพื่อ  
ประโยชน์ในการหาแนวทางให้เกิดการรับรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและข้อมูลส่วนตัวของท่าน  
จะเป็นความลับเฉพาะนักวิจัยเท่านั้น

## คำอธิบาย

สารเคมีปราบศัตรูพืช หมายถึง สารหรือส่วนผสมของสารที่นำมาใช้ประโยชน์เพื่อฆ่า  
ทำลาย ป้องกัน ควบคุมหรือทำให้เกิดอาการผิดปกติต่อศัตรูพืช ที่เกษตรกรใช้ในไร่นาหรือสวนเช่น  
การปลูกหอมกระเทียม ผัก ข้าว เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright © by Chiang Mai University  
All rights reserved



ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมี ปราบศัตรูพืช  
(โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบจากข้อความต่อไปนี้)

ข้อคำถาม	ตอบ	
	ใช่	ไม่ใช่
1. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ไม่มีวิธีอื่น นอกจากการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว		
2. ควรเลือกใช้สารเคมีชนิดที่ตกค้างนาน ๆ เพราะจะไม่ต้องฉีดพ่นบ่อย		
3. ควรฉีดพ่นสารเคมีให้บ่อยกว่าที่ฉลากแนะนำเพราะจะทำให้ควบคุมแมลงได้ดี		
4. ภายหลังจากฉีดพ่นสารเคมีแล้วควรเว้นระยะตามคำแนะนำจึงจะเก็บผักไปขายหรือบริโภคได้		
5. สารเคมีฯ มีโอกาสเข้าสู่ร่างกายได้หลายทางเช่น ปาก จมูก ผิวหนัง ตา		
6. อาการปวดหัว ตาพร่า เกิดจากการแพ้สารเคมีฯ		
7. การใช้สารเคมีฯ เป็นสาเหตุให้ดินเป็นกรด ขาดความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ		
8. การใช้สารเคมีฯ ใน ไร่ นา มีผลให้วงจรชีวิตสัตว์ที่ไล่ล่ากันตามธรรมชาติ ขาดหายไปเช่น ไม่มีนกมากินแมลงศัตรูพืชทำให้เราต้องพ่นสารเคมีฯมากขึ้น		
9. ภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ที่ใช้หมดแล้วควรนำไปทำลาย เช่นฝังกลบ		
10. ท่านตัดสินใจเลือกใช้สารเคมีฯ เพราะเพื่อนบ้านใช้และแนะนำกัน		
11. ท่านตัดสินใจเลือกใช้สารเคมีฯ เพราะการแนะนำจากร้านค้าในหมู่บ้าน		
12. การดื่มน้ำโซดา หลังการฉีดพ่นสารเคมี ช่วยแก้อาการแพ้สารเคมีและลดพิษภัยจากสารเคมีต่อสุขภาพได้		
13. การดื่มน้ำสุราหลังการฉีดพ่นสารเคมี ช่วยแก้อาการแพ้สารเคมีและลดพิษภัยจากสารเคมีต่อสุขภาพได้		
14. เมื่อสารเคมีกระเด็นเข้าตา ควรล้างด้วยน้ำสะอาดทันที		
15. ไม่ควรให้เด็กมาอยู่บริเวณที่ฉีดพ่นสารเคมีเพราะจะได้รับสารเคมีเข้าไปในร่างกาย		
16. สารเคมีที่ผสมแล้วและเหลือจากการฉีดพ่นเททิ้งในแหล่งน้ำเพื่อให้เจือจางเร็วขึ้น		
17. ในขณะที่ฉีดพ่นถ้ามีสิ่งอุดตันหัวฉีด ไม่ควรใช้ปากเป่าหรือดูดสิ่งอุดตันออก		
18. ถ้ารู้สึกแพ้พิษสารเคมีควรหยุดพ่นสารเคมีทันที		

ข้อคำถาม	ตอบ	
	ใช่	ไม่ใช่
19. ก่อนการใช้สารเคมีควรอ่านฉลากคำแนะนำวิธีการใช้ทุกครั้ง		
20. พืชแต่ละชนิดใช้สารเคมีต่างกัน		
21. การเก็บวางขวดหรือกระป๋องสารเคมี ควรเก็บให้มีฉีดยึดไม่ปะปนกับของอื่น		
22. การฉีดพ่นสารเคมีทำเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก		

### ตอนที่ 3 พฤติกรรม การใช้สารเคมีฯ

**คำแนะนำ** ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่าไม่ได้ปฏิบัติให้สอบถามเหตุผลด้วยว่าเป็นเพราะอะไร คำชี้แจงให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “การปฏิบัติ” ในแต่ละครั้ง

#### 3.1 พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

การปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีฯ	การปฏิบัติ			
	การปฏิบัติทุกครั้ง	ปฏิบัติบางครั้ง	ไม่ได้ปฏิบัติ	เหตุผลที่ไม่ปฏิบัติ
1. สํารวจสภาพความเสียหายของพืชผักเสียก่อน เพื่อประกอบการตัดสินใจในการใช้สารเคมีฯ				
2. ไม่ใช้สารเคมีฯ ที่สงสัยว่าเสื่อมคุณภาพ				
3. ตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์การฉีดพ่นทุกครั้งให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้				
4. สวมถุงมือทุกครั้ง ที่ต้องสัมผัสกับสารเคมีฯ				
5. อ่านฉลากข้างขวดทุกครั้ง และปฏิบัติตามข้อแนะนำ ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด ในการใช้สารเคมีฯ				
6. ไม่ใช้ปากเปิดขวดสารเคมีฯ				

การปฏิบัติตัวก่อนการฉีดพ่นสารเคมีฯ	การปฏิบัติ			
	การปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ	เหตุผลที่ไม่ ปฏิบัติ
7. ใช้ไม้หรือวัสดุอื่นที่เหมาะสมในการคนสารเคมีให้เข้ากันก่อนการฉีดพ่น				
8. ไม่ใช้มือคนสารเคมีฯ				

### 3.2 พฤติกรรมระหว่างการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

การปฏิบัติตัวในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีฯ	การปฏิบัติ			
	การปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ	เหตุผลที่ไม่ ปฏิบัติ
1. ใช้อุปกรณ์ปิดปากและจมูก				
2. สวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว ใส่เสื้อผ้ามืด				
3. สวมหมวกหรือใช้ผ้าพันศีรษะให้มิดชิด				
4. สวมถุงมือ				
5. สวมรองเท้ามิดชิด				
6. ไม่ฉีดพ่นสารเคมีฯ ในเวลากลางวัน ที่แสงแดดร้อนจัด				
7. ไม่ใช้ปากหรือคู่มือที่หัวฉีดพ่นสารเคมีฯ เมื่อประสบปัญหาหัวฉีดอุดตัน				
8. ขณะฉีดพ่นสารเคมีฯ ให้เด็กและสัตว์เลี้ยงออกจากบริเวณนั้น				
9. ไม่รับประทานอาหาร ดื่มน้ำหรือสูบบุหรี่ในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีฯ				

การปฏิบัติตัวในขณะฉีดพ่นสารเคมีฯ	การปฏิบัติ			
	การปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ	เหตุผลที่ไม่ ปฏิบัติ
10. หยุดการฉีดพ่นสารเคมีฯ ทันทีเมื่อ ปรากฏอาการแพ้สารเคมีฯ เช่น เวียนศีรษะ คลื่นไส้ แน่นหน้าอก เป็นต้น				
11. พยายามฉีดพ่นสารเคมีฯ ที่ผสมให้ หมดในคราวเดียวกัน				

### 3.3 พฤติกรรมหลังการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช

การปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีฯ	การปฏิบัติ			
	การปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ	เหตุผลที่ไม่ ปฏิบัติ
1. คิดป้ายแจ้งให้คนอื่นทราบ ว่าเป็น พื้นที่ที่เพิ่งจะฉีดพ่นสารเคมีฯ				
2. ออกจากบริเวณนั้นทันทีหลังการ ฉีดพ่นสารเคมีฯ				
3. บอกให้บุคคลใกล้เคียงทราบว่าได้ทำ การฉีดพ่นสารเคมีฯ บริเวณนั้น				
4. บอกชนิดของสารเคมีฯ				
5. ทำความสะอาดถังบรรจุสารเคมีฯ ที่ฉีดพ่นทุกครั้งหลังการใช้งาน				
6. ไม่เทสารเคมีฯ ที่เหลือจากการ ใช้งาน ลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ				
7. ไม่เทน้ำที่ใช้ทำความสะอาดถังฉีด พ่นสารเคมีฯ ทิ้งลงในแหล่งน้ำ หรือบริเวณใกล้แหล่งน้ำ				



การปฏิบัติตัวหลังการฉีดพ่นสารเคมีฯ	การปฏิบัติ			
	การปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่ได้ ปฏิบัติ	เหตุผลที่ไม่ ปฏิบัติ
8. เปลี่ยนชุดที่สวมใส่ในการฉีดพ่นสารเคมีฯ อาน้ำ สระผม ฟอกสบู่ทันทีหลังการทำงาน				
9. ซักเสื้อผ้าที่สวมใส่ฉีดพ่นสารเคมีฯ แยกต่างหากจากเสื้อผ้าอื่น ๆ				
10. เก็บสารเคมีฯ ในที่มีฉิดไม่ปะปนกับสิ่งอื่น				
11. เก็บภาชนะบรรจุสารเคมีฯ ไว้ในที่ห่างไกลจากเด็กและสัตว์เลี้ยง				
12. ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีฯ โดยการฝังกลบ				

ตอนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเคมีฯ หลังรับทราบผลการตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือด

- ตั้งแต่ในหมู่บ้านป่าไผ่มีการตรวจสอบสารพิษตกค้างในเลือดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ท่านสังเกตว่าเพื่อนบ้านมีการใช้สารเคมีฯ เปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่ (เช่น มีการระมัดระวังการใช้มากขึ้น) ในเรื่องใดบ้าง.....
- สำหรับตัวท่านเองมีการเปลี่ยนแปลงใหม่(มีการระมัดระวังมากขึ้นใหม่) ในเรื่องใดบ้าง

เพราะอะไร.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright © by Chiang Mai University  
All rights reserved



ตอนที่ 5 ผลกระทบของการใช้สารเคมีฯ ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

1. ท่านคิดว่าสารเคมีปราบศัตรูพืชจะมีผลทำให้สุขภาพมีปัญหาอะไรบ้าง เพราะอะไร  
 .....  
 .....
2. ท่านคิดว่าทุกวันนี้ เกษตรกรที่ใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชมีความเครียดในเรื่องอะไรบ้าง เพราะอะไร.....  
 .....
3. ท่านคิดว่าการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช อาจมีผลทำให้ชุมชนมีปัญหาอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)  

<input type="checkbox"/> 1) ความขัดแย้งในชุมชน	<input type="checkbox"/> 2) ครอบครัวล่มสลาย
<input type="checkbox"/> 3) อาหารไม่ปลอดภัย	<input type="checkbox"/> 4) ดินเสื่อมโทรม
<input type="checkbox"/> 5) การพึ่งพากันตามธรรมชาติของพืช และสัตว์หายไป	<input type="checkbox"/> 6) สารเคมีตกค้างปนเปื้อนเป็นอันตรายต่อเด็กและคนในชุมชน

 7) อื่นๆ .....
4. ตั้งแต่มีการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในการทำเกษตร ท่านคิดว่าในหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)  

<input type="checkbox"/> 1) ใช้สารเคมีเพราะมีความโลภ เห็นแก่ตัว เพราะ.....
<input type="checkbox"/> 2) ชาวบ้านไม่ให้ความเคารพและความสำคัญต่อพระแม่ธรณีเพราะ.....
<input type="checkbox"/> 3) ชาวบ้านมีความเมตตาต่อสรรพชีวิตน้อยลง เช่น แมลง นก ไข่เดือน ปู ปลา เพราะ.....
<input type="checkbox"/> 4) ประเพณีความเชื่อดั้งเดิมหายไป เพราะ.....
<input type="checkbox"/> 5) การช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยกันน้อยลง เพราะ.....
<input type="checkbox"/> 6) อื่นๆ ระบุ.....
5. ทุกวันนี้ สังเกตว่าสัตว์ต่าง ๆ ในธรรมชาติลดน้อยลง เช่น แมลง นก ไข่เดือน ท่านคิดว่ามีสาเหตุจากอะไร.....  
 .....  
 สารเคมีปราบศัตรูพืชเป็นสาเหตุของปัญหานี้หรือไม่ .....เพราะอะไร.....  
 .....

6. ภายหลังจากใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชต่างๆ แล้วท่านได้เก็บพืชผักมาบริโภคหรือไม่  
 .....  
 เพราะเหตุใด.....  
 .....
7. การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชนานๆ ท่านคิดว่าจะทำให้สภาพดินเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)  
1) ดินแข็งไม่ร่วนซุย เหมือนแต่ก่อน  
2) สิ่งมีชีวิตในดินต่างๆ และไส้เดือน น้อยลง  
3) ผลผลิตจากไร่นาลดลงกว่าแต่ก่อน  
4) ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น  
5) เกษตรกรมีรายได้น้อยลง ภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น  
6) สัตว์และแมลงช่วยผสมเกสรพืชลดน้อยลง  
7) อื่นๆ ระบุ.....
8. ภายหลังจากตรวจสอบหาสารพิษในเลือดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ท่านมีผลการตรวจอยู่ในระดับใด.....  
 ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงมีผลเลือดดังกล่าว.....  
 .....
9. เพื่อนบ้านบางคนที่ไม่ได้เป็นผู้ฉีดพ่นสารเคมี เช่น แม่บ้าน เด็ก และผู้สูงอายุ อาจพบว่ามีสารพิษตกค้างในเลือดในระดับเสี่ยง หรือไม่ปลอดภัย ได้หรือไม่  
 ..... ท่านคิดว่ามีสาเหตุจากอะไรบ้าง.....  
 .....

## ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวธัญภรณ์ เกิดน้อย
วัน เดือน ปี เกิด	4 สิงหาคม 2500
ประวัติการศึกษา	
2514-2518	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย กรุงเทพมหานคร
2519-2522	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	
2523-2538	ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิจัย สถาบันวิจัยโภชนาการมหาวิทยาลัยมหิดล
2538-ปัจจุบัน	ดำรงตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
 Copyright© by Chiang Mai University  
 All rights reserved